

Redovisning av budgetuppdrag – Terrängbana för cykel Fastighets- och gatukontoret

2025-02-13

Innehållsförteckning

Redovisning av budgetuppdrag – Terrängbana för cykel	1
Sammanfattning.....	3
Bakgrund	3
Uppdrag och syfte	3
Målgrupp.....	3
Befintligt utbud i Malmö	4
Vad är terrängcykling?	4
Utövare av mountainbikecykling	5
Val av plats	5
Utnyttja befintlig terräng.....	5
Socioekonomiskt utsatta områden	6
Påverkan på naturen	6
Förslag på plats.....	6
Förvaltningen kommer att ta hänsyn till slutsatserna under kommande års planering och budget för 2026 och framåt.....	7

Sammanfattning

En terrängcykelbana kan erbjuda en möjlighet för ungdomar såväl som vuxna att vara fysiskt aktiva i en naturlig miljö. Fastighets- och gatukontoret föreslår grönområdet, som är beläget där Lorensborgsgatan möter Annetorpsvägen, som en lämplig plats för anläggning av en MTB-bana. Området har en befintlig terräng med goda förutsättningar för stigcykling (cross-country). Grönytan angränsar till Kroksbäcksparken, en park med lekplatser samt aktivitetsytor för fotboll, skateboard och parkour vilket kan skapa synergieffekter. Närheten till socioekonomiskt utsatta områden som Holma och Kroksbäck är positivt då det kan bidra till en mer jämlik folkhälsa. Inför anläggandet av en park skulle MTB-cykling också kunna vara en tillfällig funktion som möjliggörs på platsen.

Fastighets- och gatukontoret vill också lyfta möjligheten att skapa modulbaserade lösningar på andra platser i staden. De har en mer tillfällig karaktär och ställer mindre krav på teknisk skicklighet, utrustning och terräng samt kan flyttas vid behov. Platserna för sådana lösningar är lätta att identifiera jämfört med en större, permanent anläggning.

Bakgrund

Fastighets- och gatukontoret har utrett möjliga platser för en terrängbana för cykel genom följande budgetuppdrag:

”Fastighets- och gatukontoret får i uppdrag att utreda möjligheten för en terrängbana för cykel på lämplig plats i staden som uppmuntrar även äldre barn till rörelse och glädjen av att vara ute i naturen för spontan aktivitet.”

Uppdrag och syfte

I uppdragsbeskrivningen (antagen av tekniska nämndens arbetsutskott 2024-04-02) beskrivs utgångspunkterna och tillvägagångssättet för uppdragets genomförande.

MÅLGRUPP

Förvaltningens arbete med lekplatser och aktiva mötesplatser syftar båda till att främja barns och ungas fysiska aktivitet i det offentliga rummet. Lekplatserna riktar sig främst till barn 0-12 år och de aktiva mötesplatserna till ungdomar från 16 år. Det gäller främst utegymen som inte ska användas som lekplatser. Det uppstår ett glapp i stadens utbud av platser för fysisk aktivitet på allmän plats för barn och ungdomar i åldrarna 12-16, särskilt för de unga som inte ägnar sig åt bollsporter. Förvaltningen har undersökt vilka möjligheter det finns att anlägga en bana för cykling, som är en tillgänglig aktivitet för många.

Uppdraget indikerar att banan ska förläggas i ett naturområde, vilket begränsar möjliga platser. Även andra typer av grönytor och platser i staden har undersökts.

Vi vet att ohälsa och fysisk inaktivitet är störst bland de barn som bor i områden med lägst medelinkomst. Vi vet också att det bästa sättet att få ungdomar att röra på sig spontant i det offentliga rummet är om möjligheten till det finns i nära anslutning till bostaden. Förvaltningen arbetar utifrån målet att minska ojämlikheten i barn och ungas uppväxtvillkor och har därför också vägt in de socioekonomiska faktorerna som en parameter i val av plats.

Befintligt utbud i Malmö

I nuläget finns det två terrängcykelanläggningar i Malmö: Regnbågsbanan i Limhamn och en bana på Spillepengen. Båda erbjuder bra cykelmöjligheter med olika svårighetsgrad men ligger utanför stadskärnan, vilket begränsar tillgängligheten för barn och ungdomar. Därför är det intressant att undersöka möjligheterna till en mer stadsnära anläggning som kan komplettera de befintliga banorna.

Vad är terrängcykling?

En utgångspunkt har varit att reda ut vad olika begrepp innebär och hur de förhåller sig till uppdraget. Ett researcharbete där inläsning av väsentliga rapporter om terrängcykling samt möten med sakkunniga i ämnet har legat till grund för att besvara budgetuppdraget.

Terrängcykling, även kallad mountainbike-cykling (MTB), går ut på att cykla på en mer naturlig, varierande och utmanande terräng än de asfalterade cykelvägar som vi generellt sett är vana vid att cykla på i städerna. Det ställer högre krav på teknisk skicklighet, balans och utrustning i form av cyklar som är anpassade för tuffare förhållanden, exempelvis med stötdämpare och bredare däck. Terrängcykling kan i sin tur delas in i olika discipliner, som cross-country, där man tar sig fram på stigar med varierande lutning, eller downhill, där fokus ligger på att cykla nedför branta backar. Cross-country är den populäraste disciplinen och förknippas ofta med naturliga stigar i skogen där stenpartier och branta klättringar kan utgöra hinder. I en stadskontext kan den här typen av terrängförhållanden vara svåra att tillskapa och därför finns en större efterfrågan på konstgjorda banor, så kallade flowleder och pumptracks. Dessa banor kan bestå av en noggrant skulpterad terräng eller vara modulbaserade. Fokus ligger på rolig och snabb cykling med en lekfull karaktär, där hinder är byggda för att erbjuda hög hastighet snarare än tekniska utmaningar. Region Skåne har drivit ett projekt i samarbete med tre kommuner i södra Sverige där man jobbat med modulbaserade banor i stadsmiljö. Modulbaserade lösningar

kan vara fördelaktiga då de bland annat ställer mindre krav på utrustning, teknisk skicklighet och terräng samt kan flyttas vid behov.

Utövare av mountainbikecykling

Enligt Tillväxtverkets rapport (2024) består majoriteten av MTB-cyklisterna utav ”cykelnjutare” som cyklar främst för rekreation och naturupplevelse. Det framgår även att majoriteten av cyklisterna består av människor i åldersgruppen 30-49 år. Det kan bero på behovet av anpassade cyklar som innebär högre kostnader samt placeringen av anläggningarna som inte sällan måste nås med bil. För att göra MTB-cyklingen tillgänglig för en större målgrupp så kan det finnas en poäng i att anpassa banorna för användning av mindre anpassade cyklar samt att strategiskt förlägga anläggningen i närmare anslutning till bebyggelse. Det finns dessutom ett behov av lättare banor för att sänka tröskeln för oerfarna cyklisterna, inte minst barn.

Val av plats

I stadsmiljö är tillgången till grönområden begränsad och konkurrerande intressen riskerar att hamna i konflikt med varandra. Här blir det desto viktigare att finna synergier mellan olika aktiviteter som kan överlappa och stödja varandra. Att placera en terrängbana i närheten av andra idrotts- och lekaktiviteter är trygghetsskapande och kan locka fler att pröva aktiviteten. Att titta på platser där cykling kan existera som mellan användning innebär ytterligare en möjlighet att aktivera platser som annars står oanvända. Här kan exempelvis schaktmassor från tidigare byggen skapa spännande förutsättningar för cykling men även öppna plana ytor lämpar sig bra vid tillämpningen av moduler. MTB-cykling kan därutöver integreras i anslutning till befintliga cykelbanor som möjligheter att avvika från dessa på spännande stigar.

För att göra MTB-cyklingen tillgänglig för en större målgrupp kan banorna anpassas för användning av mindre anpassade cyklar samt strategiskt förläggas i närmare anslutning till bebyggelse och boende. Det finns dessutom ett behov av mindre avancerade banor för att sänka tröskeln för oerfarna cyklisterna, inte minst för barn.

UTNYTTJA BEFINTLIG TERRÄNG

Terrängcykling förknippas ofta med natur vilket är en viktig del av lockelsen bland utövare. Utöver dess positiva betydelse för människans hälsa och välmående så lämpar sig även naturens spontana variationer väl som cykelterräng. Naturen blir på så sätt en källa till kreativitet genom att olika naturliga element erbjuder möjlighet till terrängcykling. Det finns fördelar med att utgå från en befintlig terräng i skapandet av MTB-bana eftersom de

naturliga förutsättningarna bidrar till att mindre medel krävs för att omvandla den. Samtidigt kan ytterligare positiva inslag som träd bidra till ett behagligare mikroklimat på platsen som exempelvis välbehövlig skugga samt vindskydd.

SOCIOEKONOMISKT UTSATTA OMRÅDEN

I linje med ambitionen att öka satsningar på stadsmiljöutvecklingen i socioekonomiskt utsatta områden har Fastighets- och gatukontoret inventerat platser i anslutning till dessa. Eftersom dessa områden generellt är mindre påverkade av förtätning så finns det dessutom potentiellt mer utrymme att ta i anspråk för utvecklingen av en terrängbana. MTB-cykling kan ha en positiv inverkan på socioekonomiskt utsatta områden genom att skapa en mötesplats för barn, ungdomar och vuxna som främjar rörelse och välmående. Cykling har även förmågan att utveckla motoriska färdigheter där barn tillåts att utmana gränser för att bygga självförtroende.

PÅVERKAN PÅ NATUREN

När det gäller cyklingens påverkan på naturen i form av slitage och störningar så är forskningen idag begränsad. Men mycket tyder på att cyklingen inte har större påverkan än andra friluftaktiviteter. Det pågår dessutom studier för att undersöka huruvida cykling faktiskt kan ha en gynnsam effekt på somliga habitat där störningar är ett positivt moment.

Förslag på plats

I Hyllie, mellan Lorensborgsgatan och Annetorpsvägen och med anslutning till Kroksbäcksparken finns ett större grönområde med goda förutsättningar för utveckling av en terrängbana. Området kan avgränsas till upp mot 10 ha och består till stor del av gamla schaktmassor vilket utgör en intressant terräng för anläggning av en terrängbana. Området innefattar dessutom ett trädparti och en dagvattendamm som utgör intressanta inslag att integrera i anläggningen.

Platsens storlek möjliggör att skapa en bana med varierande svårighetsgrad där plattare partier exempelvis kan anpassas för nybörjare och brantare partier för mer erfarna cyklister. Platsen är strategiskt belägen då den ansluter till socioekonomiskt utsatta stadsdelar såsom Holma och Kroksbäck samt till Kroksbäcksparken. Området är relativt bullerexponerat eftersom det angränsar till två större vägar. Detta kan anses bidra till att risken för att cyklingen upplevs som ett störningsmoment minskar. De vegetationsbeklädda schaktmassorna bidrar både med naturvärden och ekosystemtjänster. Vegetationen består huvudsakligen av pionjärarter som kan främjas av cyklingen. Framtida exploateringsplaner består av anläggandet av en park där

anläggning av en MTB-bana har diskuterats. En del av grönområdet är detaljplanelagt som park och en del som natur.

För att anlägga en bana för terrängcykling krävs avsteg från teknisk handbok då cykelbanor uteslutande ska beläggas med asfalt. När det gäller trafikreglering är den generella regeln att cyklister inte får cykla på gångbanor eller i terräng som är stigar. I det fall cykling ska tillåtas måste det regleras upp med vägmärke D4.

Förvaltningen kommer att ta hänsyn till slutsatserna under kommande års planering och budget för 2026 och framåt.

Fastighets- och gatukontoret föreslår grönområdet, som är beläget där Lorensborgsgatan möter Annetorpsvägen, som en lämplig plats för anläggning av en MTB-bana. Området har en befintlig terräng med goda förutsättningar för stigcykling (cross-country). Grönytan angränsar till Kroksbäcksparken, en park med lekplatser samt aktivitetsytor för fotboll, skateboard och parkour vilket kan skapa synergieffekter. Närheten till socioekonomiskt utsatta områden som Holma och Kroksbäck är positivt då det kan bidra till en mer jämlik folkhälsa. Inför anläggandet av en park skulle MTB-cykling också kunna vara en tillfällig funktion som möjliggörs på platsen.

Fastighets- och gatukontoret vill också lyfta möjligheten att skapa modulbaserade lösningar på andra platser i staden. De har en mer tillfällig karaktär och ställer mindre krav på utrustning, teknisk skicklighet och terräng samt kan flyttas vid behov. Platserna för sådana lösningar är lätta att identifiera jämfört med en större, permanent anläggning.